

Opublikowano: Konstancin-Jeziorna (www.konstancinjeziorna.pl)

Pisanki - najpopularniejszy symbol Świąt Wielkanocnych

2024-03-29

Królują zarówno w koszyczku ze święconką, jak i na wielkanocnym stole. Pisanki, bo o nich mowa, są wciąż żywą i piękną polską tradycją, bez której nie wyobrażamy sobie świąt. O ich symbolice oraz metodach zdobienia opowiedziała nam Marianna Król, twórczyni ludowa nadwiślańskiego Urzecza.

Wielkanoc to najważniejsze i najstarsze święto wszystkich chrześcijan. Obchodzone jest na pamiątkę męki, śmierci i zmartwychwstania Jezusa Chrystusa – symbolizuje triumf życia nad śmiercią. To także szczególny czas w polskiej tradycji i kulturze, pełen niezwykłych obyczajów i symboliki. Każdy region w kraju może pochwalić się swoimi różnorodnymi zwyczajami. O tych z nadwiślańskiego Urzecza, do którego przynależy gmina Konstancin-Jeziorna, opowiedziała nam Marianna Król, miłośniczka i propagatorka kultury ludowej.

Na początku było jajko

Honorowe miejsce w koszyczku ze święconką oraz na wielkanocnym stole zajmują pisanki. Skąd wzięło się malowanie jajek? To tradycja, która sięga czasów starożytnego Egiptu. Tam na jajkach malowano wizerunki skarabeuszy. Z kolei w Mezopotamii były symbolem budzącej się na wiosnę przyrody. – Istnieje wiele starych podań i legend – mówi Marianna Król. – Jedna z nich opowiada o Marii Magdalenie, która z koszem jajek przyszła o do grobu Jezusa i zastała go pustym. Gdy zrozpaczona zaczęła płakać, jej łzy zabarwiły jajka na czerwono. Z kolei jeszcze inna mówi, że gdy prowadzono Jezusa na Golgotę, Żydzi rzucali w niego kamieniami, które Bóg zmieniał w pisanki. Tak zmniejszył cierpienie swego Syna. Na ziemiach polskich najstarsze pisanki pochodzą z końca X w., odnaleziono je podczas wykopalisk archeologicznych w pozostałościach grodu na opolskiej wyspie Ostrówek.

Rodzaje pisanek

Pisanki mają wiele nazw. Zależą one od części Polski oraz od sposobu, w jaki zostały wykonane. Jest kilkanaście metod zdobienia. – Kraszanki, malowanki, byczki i hałunki to jajka pomalowane na jeden kolor – wymienia artystka. – Natomiast drapanki to pisanki, na których wyskrobany został jakiś wzorek. Z kolei piaski to jajka ozdabiane ornamentem z pszczelego wosku, a następnie farbowane w barwnikach. Były też naklejanki z naklejonym na nich deseniem – listkami, płatkami, gałąnkami, papierem czy włóczką. Obecnie każdy region ma swoje wzornictwo. I tak np. pisanki z Łowicza można poznać po wyklejanych kogutkach, z Mazowsza pisane są woskiem i drapane, a Kurpie mają wyklejane sitowiem (z środka łodygi tej trawy wyciska się tzw. białą duszę). – Nasz region, urzeczański, cechują wzory na białym tle pisane czarnym woskiem – podkreśla pani Marianna. – Inspiracją dla nich była zawsze okoliczna przyroda: kwiaty i gałązki.

Barwy z natury

Szczególnie symbolicznie pojmowano niegdyś barwy pisanek. – Latem gospodynie zbierały różne zioła, suszyły je, a następnie wykorzystywały do farbowania – wyjaśnia artystka. Tak więc czarny kolor i fioletowy można było uzyskać, gotując

jajka w szyszkach olchy, brązowy – w łuskach cebuli, czerwony – w suszonych owocach jagód leśnych, żółty – w korze młodej jabłoni, natomiast zielony – w młodym życie. – Większości z nich nie mogło zabraknąć w wielkanocnej święconce: żółty oznaczał zdradę Jezusa, czerwony przypominał jego biczowanie i umęczenie, czarny i fioletowy symbolizowały żalobę, a zielony nadzieję – wyjaśnia Marianna Król.

Moc pisanek

Pisanki były też najpopularniejszym prezentem z okazji świąt. Obdarowywano nimi rodzinę, przyjaciół i znajomych, jako wyraz szacunku i serdecznych uczuć. Święconych jajek jednak nie można było jeść po zachodzie słońca w Wielką Niedzielę, bo wróżyło to kurzą ślepotę. Natomiast ich skorupki gospodynie układały pod progiem domu – przed wejściem, aby w ten sposób obronić go przed złymi duchami, wysypywały je na pola, do sadów i dawały krowom, by zapewnić w ten sposób urodzaj i dobrobyt. Tradycja ta praktykowana jest do dziś.

Adres źródłowy: <https://www.konstancinjeziorna.pl/index.php/news/pisanki-najpopularniejszy-symbol-swiat-wielkanocnych>